

Turismitegevuskava 2026–2029

Sisukord

Lühendite selgitus	2
Sissejuhatus	2
1 Visioon ja eesmärk	3
2 Eesmärgi täitmiseks ja tulemuste saavutamiseks vajalikud tegevused	4
2.1 Tegevussammas nr 1: Eesti on aastaringselt atraktiivne turismisihtkoht	5
2.2 Tegevussammas nr 2: Sujuvad ja mitmekülgsed transpordi- ja digiühendused	11
2.3 Tegevussammas nr 3: Mitmekülgne, külalislahke ja elujõuline turism ka väljaspool tõmbekeskusi toetab kohaliku elu arengut, kaasates kohalikke kogukondi	15
2.4 Tegevussammas nr 4: Turism on stabiilne ja tulus ettevõtlusvaldkond ning heade töötingimustega mainekas karjäärivõimalus töötajatele	18
2.5 Tegevussammas nr 5: Nutikas, uuenduslik ja kestlik turismisektor	26
3 Tegevuste elluviimine ja tulemuste seiramine	31
4 Eelarve prognoos	31
5 Kaasamine ja edasine protsess	32

Lühendite selgitus

Dokumendis on kasutatud lühendeid järgmises tähenduses:

1. DMO – turismisihtkoha juhtimisorganisatsioon
2. EHRL – Eesti Hotellide ja Restoranide Liit
3. EIS – Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus
4. EKB – Eesti Konverentsibüroo
5. ELTÜ – Eesti Loodusturismi Ühing
6. EMTA – Maksu- ja Tolliamet
7. HTM – Haridus- ja Teadusministeerium
8. JDM – Justiits- ja Digiministeerium
9. KLIM – Kliimaministeerium
10. KUM – Kultuuriministeerium
11. MKM – Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
12. PPA – Politsei- ja Piirivalveamet
13. RAM - Rahandusministeerium
14. REM – Regionaal- ja Põllumajandusministeerium
15. RMK – Riigimetsa Majandamise Keskus
16. SIM – Siseministeerium
17. TTJA – Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet
18. VÄM – Välisministeerium

Sissejuhatus

Turism on Eestile oluline majandusvaldkond, mille osakaal sisemajanduse kogutoodangust oli 2023. aastal koos kaudsete mõjudega ligikaudu 7 protsenti¹ ning moodustas olulise osa teenuste ekspordist. Turism avaldab suurt majanduslikku mõju ka teistele sektoritele, see kujundab Eesti kuvandit välismaal ja aitab hoida transpordiühendusi teiste riikidega, tasakaalustab regionaalset arengut ja pakub töökohti, mis on paljudele esimeseks võimaluseks tööturul alustada.

2025. aasta veebruaris kinnitas majandus- ja tööstusminister turismivaldkonda terviklikult käsitleva arengudokumendi Eesti turismi pika vaate 2025–2035² (edaspidi pikk vaade), mis määratleb turismivaldkonna visiooni, pikaajalised eesmärgid ja strateegilised tegevussuunad. Pikk vaade on katusdokumendiks turismivaldkonna nelja-aastaste strateegiate ehk tegevuskavade koostamisel.

See tegevuskava kirjeldab, mida tuleb teha perioodil 2026.–2029. a selleks, et saavutada pikas vaates seatud eesmärgid. Samuti on siin toodud, kes tegevuste elluviimise eest vastutab, kuidas tegevuste tulemuslikkust mõõta ning milline on rahaline vajadus kavandatud tegevuste elluviimiseks.

---

¹ 2023. aasta Eesti turismi regionaalse mõju analüüs. MKM, 31.12.2024. Turismi regionaalne mõju 2023. aastal.pdf

² Turismi pikk vaade 2025-2035. <https://www.mkm.ee/turism2035>.

Tegevuskava valmis koostöös sektoriga, ministeeriumide ja erinevate asutustega. Tegevuskava aitab ministeeriumidel, asutustel, DModel, ettevõtjate esindusorganisatsioonidel, ettevõtjatel ja teistel huvigruppidel planeerida ja prioriseerida oma ressursse, otsuseid ja tegevusi järgmise nelja aasta osas.

1 Visioon ja eesmärk

Tegevuskava tugineb täielikult pika vaate visioonile, eesmärkidele ja tegevussuundadele. **Visioon** on, et Eesti on 2035. aastal ootustele vastavate turismitoodetega (tekstis nimetatud ka „turismiteenus“) tuntud, kestlik ja uuenduslik sihtkoht, turismi lisandväärtus on kahekordistunud. **Eesmärk** on tõsta tuntust Eesti eripära konkurentsieeliseks muutmise ja nutika turundamise abil ning jõuda selleni, et Eesti turismisektor on efektiivne, digitaalselt arenenud, kestlik ja külalislahke, pakkudes aastaringselt autentseid turismitooteid üle Eesti ning tagades nii kohalike elanike kui turistide kõrge rahulolu.³

Selleks, et saaksime 2035. aastal öelda, et oleme visioonini jõudnud ja püstitatud eesmärgi saavutanud, peab turismi lisandväärtus olema selleks ajaks kahekordistunud ning elanike ja välisküllastajate rahulolu kasvanud.⁴ Nende sihtideni jõudmiseks tuleb vahepeal saavutada mitmeid olulisi vahetulemusi. Aastateks 2026–2029 soovitud tulemused on kirjeldatud allolevas tabelis 2029. aasta sihttaseme veerus koos võrdlusega algtaseme ja pikaajaliste eesmärkidega.

Peamised mõõdikud	Pika vaate lähtetase 2023	Sihttase 2029	2035 sihttase	Selgitus
Turismi lisandväärtus, otsene ja kaudne mõju (Statistikaamet)	2 200 mln eurot	3 248 mln eurot	4 300 mln eurot	Määratletud samal meetodil nagu „Majanduspoliitika pikk plaan 2035“ mõõdikute arvutamiseks ⁵
Eesti elanike rahulolu turismiga	Puudub	Selgumisel	Selgumisel	Mõõdik on planeeritud sisustada 2025–2026 ja liita Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kohalike elanike rahuoluküsitlusse, mida viiakse läbi iga kahe aasta tagant, järgmisel korral 2026. aastal
Välisküllastajate rahulolu turismiteenustega Eestis (EIS, % välisturistidest, kes soovitaks sõpradel külastada Eestit)	73	73	75	Kuna mõõdiku praegune sihttase on juba kõrge, siis hüppelise kasvu asemel on hetkel eesmärk eelkõige olemasolevat kõrget taset hoida.

³ Turismi pikk vaade 2025-2035, lisa 1 lk 5.

⁴ Turismi pikk vaade 2025-2035, lisa 1 lk 14.

⁵ [Majandusplaan | Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium](#)

				Piiriuuring toimub strateegia perioodil ühel korral, s.o 2027. aastal.

Lisaks on pikast vaatest tulenevalt ka täpsemad väljundid ja nende mõõdikud eraldi viie tegevussuuna ehk nii-öelda iga tegevuste ploki kohta. Täpsemad tegevusplokkide väljundid, mõõdikud ja sihttasemed on välja toodud tegevuste peatükis.

Selleks, et kirjeldatud visiooni ja eesmärki täita, on pika vaate kohaselt vaja toetuda viiele tegevussambale ehk sisuliselt **tegutseda viies tegevussuunas**.⁶

Visioon: Eesti on 2035. aastal ootustele vastavate turismitoodetega tuntud, kestlik ja uuenduslik sihtkoht, turismi lisandväärtus on kahekordistunud Eesmärk: Turismi lisandväärtus, otsene ja kaudne mõju on 2029. aastal 3 248 mln eurot				
1. Eesti on aastaringelt atraktiivne turismisihtkoht	2. Sujuvad ja mitmekülgsed transpordi- ja digiühendused	3. Mitmekülgne, külalislahke ja elujõuline turism ka väljaspool tõmbekeskusi toetab kohaliku elu arengut, kaasates kohalikke kogukondi	4. Turism on stabiilne ja tulus ettevõtlusvaldkond ning heade töötingimustega mainekas karjäärivõimalus töötajatele	5. Nutikas, uuenduslik ja kestlik turismisektor
Fookuses on Eesti kui turismisihtkoha ja sündmuste ning äriturismi nutikas ja andmepõhine turundus prioriteetsetel sihtturgudel.	Fookuses on rahvusvaheliste transpordiühenduste arendamine, uute otselendude arvu ning olemasolevate liinide sageduste kasvatamine ning turismiteenuste reaalajas broneerimisvõimaluste loomine digikanalites.	Fookuses on kõrge lisandväärtusega turismitoodete ja -teenuste arendamine ning nende nähtavuse ja kättesaadavuse suurendamine digikanalite kaudu.	Fookuses on turismisektori vajadustele vastava hariduse ning lisandväärtust loovate tulevikuoskuste arendamine, mis suurendavad sektori atraktiivsust tööandja ja investeerimiskeskkonnana.	Fookuses on sektoriülene koostöö ning nutikate tehnoloogiate, tehisintellekti ja reaalajamajanduse lahenduste integreerimine tootlikkuse suurendamiseks ja külastajakogemuse parendamiseks.
Soovitud tulemus 2029: turismiteenuste eksport on kasvanud 2,7 miljardi euronit ning äriturismi osakaal suurenenud 24,5 protsendini.	Soovitud tulemus 2029: VisitEstonia infosüsteemis on 65% turismiteenustest reaalajas online-broneeritavad.	Soovitud tulemus 2029: ööbimiste osakaal väljaspool Tallinna on vähemalt 53%.	Soovitud tulemus 2029: lisandväärtus on kasvanud 34 920 euronit hõivatud isiku kohta.	Soovitud tulemus 2029: investeeringud immateriaalsetesse põhivaradesse on kahekordistunud.
Suurimad soovitud muutused: toimiv sektoriülene koostöö ja digitaliseeritud külastajatekond ning uued ärimudelid				

2 Eesmärgi täitmiseks ja tulemuste saavutamiseks vajalikud tegevused

Püstitatud eesmärkide saavutamiseks, peavad panustama kõik turismiga seonduvad osapooled – nii riigiasutused kui ka ettevõtjad, erialaliidud ja teised organisatsioonid. Tegevuskava keskendub ettevõtjate ekspordivõimekuse ja lisandväärtuse kasvatamisele digitaliseerimise, valdkonnaülese koostöö ning uuenduslike ärimodelite kaudu. **Tegevuskava perioodiks on kavandatud turundustegevused, ühenduvuse arendamine, tootearenduse toetamine,**

⁶ Sealsamas, lisa 1 lk 4 (ja põhjalikumalt lk 15-23).

ettevõtjate arendustegevused (ehk see, mida ettevõtjad ise teevad) ning **ettevõtluskeskkonna kujundamine** (ehk see, mida teeb riik).

Väliturundustegevustes fokuseerime läbivalt kestlikele ja ligipääsetavatele turismiteenustele, hoiame tasakaalu hooegade ja piirkondade vahel, tõstes esile madalhooajal ja suurematest linnadest väljaspool pakutavaid teenuseid. Sihtriikide turundustegevusi viiakse ellu andmepõhiselt ning sihtriike valitakse arvestades reisiteenuste eksporditulu, transpordiühenduste võimalusi, ööbimiste arvu madalhooajal ning regionaalsust ning turundustegevuste maksumust. Väliturundustegevused lähtuvad sõnumistrateegiast „Estonia. It’s about time“. Turundustegevustes on fookuses teadlik puhke- ja äriturist, kes huvitub Eestist rohkem kui vaid üheks reisiks, soovib jääda kauemaks ning on valmis mitmekesiseid teenuseid tarbima ja rohkem kulutama.

Teiste tegevuskava tegevuste, st turismitoodete arendamisel ja toetamisel, ühenduvuste arendamisel ning ettevõtluskeskkonna kujundamisel, tuleb samuti silmas pidada kestlikkust ning püüda hoida tasakaalu hooegade ja piirkondade vahel.

2.1 Tegevussammas nr 1: Eesti on aastaringselt atraktiivne turismisihtkoht

Turismi tegevus kava 2026-2029 perioodil on fookuses rahvusvahelistele ootustele vastavad kõrgema lisandväärtusega (loodus, sündmused, toit, äriturism) turismitooted, Turundustegevustes kasutatakse nutikaid tehnoloogilisi lahendusi, mille abil mõistetakse külastaja ootusi juba enne nende saabumist. Fookuses on rahvusvahelised ning Eesti sisesed koostöövõrgustikud, mille abil pikendatakse välituristide reise kestvust, vähendatakse hooajalisust ning hajutatakse külastusi üle Eesti.

Fookuses on Eesti kui turismisihtkoha ja sündmuste ning äriturismi nutikas ja andmepõhine turundus, mille tulemusel on turismiteenuste eksport kasvanud 2,7 miljardi euron aastaks 2029 ning äriturismi osakaal suurenenud 24,5 protsendini.

Perioodi 2026–2029 tegevuste tulemusena ööbivad välituristid siin varasemast enam tööreisi eesmärgil ehk äriturismi osakaal suureneb, välisriikide elanike kulutused Eestis ja maksed Eesti transpordiettevõtetele suurenevad ning turismi hooajalisus langeb:

	Selgitus	Pika vaate lähtetase 2023	Sihttase 2029	Pika vaate sihttase 2035
Äriturismi osakaal (Statistikaamet)	Näitab, kui palju turistide ööbimisi on seotud tööreisi eesmärgiga	23,3%	24,5%	27%

Turismiteenuste eksport (Statistikaamet)	Näitab, kui suured olid välisriikide elanike kulutused Eestis ning kui palju nad tegid makseid Eesti transpordiettevõtetele	1859 mln eurot	2 700 mln eurot	3 900 mln eurot
Turismi hooajalisus (Statistikaamet)	Kolme kõige suurema majutusasutustes veedetud ööde arvuga kuu ööde arvu kogusumma suhe aasta majutusasutustes veedetud ööde arvu kogusummasse	37%	36,5%	35%

Esimese samba väljundeid toetavad tegevused:

Nr	Tegevuse liik	Tegevus	Vastutaja(d)	Kaastäitja(d)	Väljundmõõdik (31.12.2029. a seisuga, kui ei ole teistmoodi öeldud)
1.	Tootearendus ja ettevõtlus	Rajame rahvusvahelisele nõudlusele vastava multifunktsionaalse suurürituste hoone	KUM, ettevõtjad	MKM, ettevõtjad	Eestis on olemas sündmusturismi vajadustele vastav piisava suuruse ja funktsionaalsusega kultuuri- ja spordisündmuste hall, mis sobib muu hulgas ka rahvusvahelisel tasandil konverentside korraldamiseks. Suurürituse hoone rajamise äriplaani eelanalüüs ja asukoha analüüs on valmis 2026. a lõpuks
2.	Tootearendus, ettevõtluskeskkond	Jätkame rahvusvaheliste konverentside korraldajate aitamist korraldusõiguse taotlemisel	EKB	MKM ja EIS	Rahvusvahelise Kongresside ja Konverentside Assotsiatsiooni ICCA edetabelis on Eesti 42. kohal
3.	Ettevõtlus ja tootearendus	Loome ja rakendame Eesti toidu visioonidokumendi kohaliku toidu kättesaadavuse parandamiseks	REM, ettevõtjad, EHRL		Valminud on Eesti toidu visioonidokument ja selle tegevusi rakendatakse avaliku ja erasektori koostöös. Rakendatakse perioodi 2023–2027 lühikeste tarneahelate või kohalike turgude kaudu põllumajandustoodete ja toidu turustamisvõimaluste arendamise toetust
4.	Ettevõtlus	Jätkame arendustegevustega. Arendame kõrge lisandväärtusega tooted (kultuuri-, loodus-, äri ja toiduturismi tooted) väliskülastajate ootustele vastavaks, st eelkõige pakume tooteid parema kvaliteediga ja ka madalhooajal, et	Ettevõtjad	EIS, KUM, DMOd, ettevõtjate esindusorganisatsioonid	Väliskülastajate soovitusindeks on 73 Ööbimiste osakaal kevad-, sügis- ja talvekuudel on kasvanud 65%-ni

		suurendada lisandväärtust ja turismitulu			
5.	Turundus	Jätkame turundustegevustega. Turundame Eestit kui loodus-, kultuuri, äri- ja toidu reisisihtkohta ajakohaste sõnumitega, sh teeme kampaaniaid, kontaktüritusi, suhtekorraldust ja kommunikatsiooni. Sõltuvalt sihtturu spetsiifikast jätkame võimalusel ka teiste valdkondade turundamist, nt heaolu- ja atraktsiooniturism	EIS	DMod, ettevõtjad, ettevõtjate esindusorganisatsioonid	Peamiste sihtturgude (15) reisiteenuste eksport on kasvanud aastaks 2029 1,5 miljardi euron (2024 oli 1,19 miljardit eurot)
6.	Turundus	Turundame Eestit varasemast enam rahvusvaheliste konverentside ja korporatiivürituste sihtkohana	EIS	EKB, DMod, ettevõtjad	Äriturismi osakaal 24,5%
7.	Turundus	Jätkame turismi B2B müügiedendustegevusi sihtturgudel ja jagame Eesti kohta infot	EIS	DMod, ettevõtjad, ettevõtjate esindusorganisatsioonid	400 lisandunud ja/või täiendatud toodet Eesti kui reisisihi kohta välisurgude reisikorraldajate tooteportfellis ning 2000 informeeritud edasimüüjat.

		turismiprofessionaalidele kontaktüritustel			
8.	Tootearendus	Uurime täiendavaid rahastamise vajadusi ja võimalusi teiste oluliste turismivaldkondade (nt atraktsiooniturismi) arendusele kaasaaitamiseks ning turundustegevuste tegemiseks tänasest suuremas mahu	MKM		Rahastuse vajadus ja saamise võimalused on selgunud.
9.	Turundus, ettevõtluskeskkond	Viime ellu diginomaadi viisa strateegias kavandatud tegevused, et tuua Eestisse rohkem rahvusvahelisi kaugtöötajaid	EIS	MKM, PPA, SIM, VÄM	Eestis on aastaks 2027 rohkem diginomaade, täpsem tulem ja mõõdikud on kirjas diginomaadi viisa strateegias (valmib 2025. a septembris-oktoobris)
10.	Tootearendus	Jätkame suure välisosalejate arvuga mitmepäevaste rahvusvaheliste konverentside toetamist	EIS		Aastatel 2026-2028 toetatakse vähemalt 10 rahvusvahelist konverentsi aastas
11.	Tootearendus ja turundus	Jätkame rahvusvaheliste kultuuri- ja spordisündmuste toetamist ning Eesti turundamist rahvusvahelistel kultuuri- ja spordisündmustel	EIS	MKM ja KUM	Toetatud sündmuste väliskülastajate arv on kasvanud. MKMi toetatud sündmustega lisandub aastatel 2026-2029 väliskülastajate ööbimisi vähemalt 140 000
12.	Tootearendus	Viime ellu toiduturismi arendus- ja koostöötegevusi, sh seotuna	Ettevõtjad, EHRL, Eesti Peakokkade Ühendus, Eesti	EIS (läbi arenduse toetamise)	Lähiriikide külastajatest vähemalt 80% hindavad toiduelamuse hinna ja kvaliteedi suhet heaks ja väga heaks. Rahvusvahelise

		rahvusvaheliste kvaliteedimärgistega, sh jätkame tegevusi tagamaks Michelin'i giidi olemasolu Eestis	Sommeljeede Assotsiatsioon		kvaliteedimärgisega tunnustatud restoranide ca 10% täiendavat müügitulu aastas
13.	Tootearendus	Analüüsi, milline on rahvusvaheliste spordi- ja kultuurisündmuste toetuste mõju, tagamaks vahendite teadlikku suunamist	KUM	MKM	Toetuste mõju analüüs on valminud

2.2 Tegevussammas nr 2: Sujuvad ja mitmekülgsed transpordi- ja digiühendused

Oluline on arendada välisturistidele sobivaid rahvusvahelisi ühendusi (transpordivõimalusi Eestisse tulekuks), Eesti-siseseid liikuvusvõimalusi (täiustada Eesti-siseseid reisiruteid, multimodaalseid transpordilahendusi ja reisi pikemalt etteplaneerimise võimalusi, sh madala süsinikujalajäljega liikumisviise), digitaalseid ühenduvusi (turismiinfo ja -toodete kättesaadavust ja nähtavust digikanalites ning võrdset ligipääsu).⁷

Fookuses on rahvusvaheliste transpordiühenduste arendamine, uute otselendude arvu ning olemasolevate liinide sageduste kasvatamine ning turismiteenuste reaalajas broneerimisvõimaluste loomine digikanalites. VisitEstonia -infosüsteemis on 65% turismiteenustest reaalajas *online*-broneeritavad.

Tegevuste tulemusena saab Tallinnast otselennuga reisida regulaarselt rohkematesse kohtadesse (39), lennuühendus muu maailmaga muutub madalhooajal tihedamaks ning tihedamaks muutub ka laevadega reisimine:

	Selgitus	Pika vaate lähtetase 2023	Sihttase 2029	Pika vaate sihttase 2035
Rahvusvaheliste regulaarsete otselendude sihtkohtade arv Tallinnast aasta 2. ja 24. nädalal (AS Tallina Lennujaam)	Näitab, kui mitmest kohast on võimalik Eestisse otse lennata madal- ja kõrghooajal	32/32	36/39	42/50
Rahvusvaheliste regulaarsete otselendude väljumiste arv Tallinnast aasta 2. ja 24. nädalal (AS Tallina Lennujaam)	Näitab, kui tihe on Eestis lennuühendus muu maailmaga madal- ja kõrghooajal	242/273	290/340	370/450
Sadamate kaudu laevadega (v.a. ristluslaevad) välismaalt saabunud ja välismaale lähetatud sõitjate arv (Statistikaamet)	Näitab, kui tihe on välismaalt ja välismaale laevadega reisimine	7,9 mln	9 mln	10 mln

⁷ Pikk vaade 2025–2035, lisa 1 lk 16.

Teise samba väljundeid toetavad tegevused:

Nr	Tegevuse liik	Tegevus	Vastutajad	Kaasvastutaja/panustaja	Väljundmõõdik (31.12.2029 seisuga, kui ei ole teistmoodi öeldud)
14.	Ühenduvus	Jätkame ühisturundustegevusi suurema liinifondi programmi kaudu koostöös rahvusvaheliste transpordifirmadega, et Eestisse oleksid paremad otseühendused, sh lennuühendused, Rail Baltica jm	EIS	KLIM (toetab lennujaama arengut), Tallinna lennujaam	Ühisturunduskoostööd tehakse 6-8 transpordiettevõttega (st lisandunud on 1-2). Ühisturundustegevuste tulemusel on lisandunud X rahvusvahelist ühendust Eestisse (<i>täpsem arv selgub septembri lõpuks</i>)
15.	Ühenduvus ja tootearendus ja turundus	Jätkame turismiinfosüsteemi VisitEstonia/PuhkaEestis arendamist, et ettevõtjatele tekiks sellest lisandväärtus oma äri arendamiseks ja väliturundustegevusteks	EIS		Välisküllastajate rahulolu www.visitestonia.com info kättesaadavusele vähemalt 4,0 viiest (andmed visitestonia.com) Ja 65% VisitEstonia/PuhkaEestis infosüsteemis olevaid turismiteenuseid on võimalik reaalajas <i>online</i> -broneerida
16.	Ettevõtlus	Teeme turismiteenused <i>online</i> -broneeritavaks, võttes kasutusele ressursihaldustarkvarad ja <i>online</i> -broneerimissüsteemid	Ettevõtjad	EIS	65% VisitEstonia/PuhkaEestis infosüsteemis olevaid turismiteenuseid on võimalik reaalajas <i>online</i> -broneerida
17.	Turundus	Suurendame teenuste diginähtavust ning ajakohase ja külalistele arusaadavates keeltes info esitamist digikanalites	ettevõtjad, DMOd		Välisküllastajate rahulolu www.visitestonia.com info kättesaadavusele vähemalt 3,9/ 5st (andmed visitestonia.com)
18.	Ettevõtluskeskkond	Koostame väikesadamate arengukontseptsiooni ja rakendame sealseid tegevusi selleks, et soodustada	KLIM		Olemas on kvaliteetne väikesadamate andmebaas. Väikesadamatel on olemas toetusmeetmed teenuste arendamiseks. Sadamaseadust ja kaasnevaid seadusi on muudetud nii, et väikesadamates oleks

		turismiteenuste arengut väikesadamates			võimalik pakkuda turismiteenuseid ning ehitada selleks sobivaid rajatisi.
19.	Ühenduvus	Teeme ettevalmistusi rahvusvaheliste ja siseriiklike reisi- ja kruisilaeva- ning rongiühenduste arendamiseks	Ettevõtjad, KLIM, REM		On teostatud vähemalt ühe uue liini teostatavus- ja tasuvusuuring
20.	Ühenduvus	Looma või täiustame ühistranspordiliine suure turismihuviga sihtkohtadesse	REM	Transpordiamet, KLIM, ettevõtjad	65% väliskülastajatest hindab ühistranspordiühendusi Eestis heaks või pigem heaks
21.	Ühenduvus	Arendame reisijate vajadustele vastava multimodaalse liikuvusteenuse ja piletimüügisüsteemi	REM, Transpordiamet, KLIM, Riigikantselei		Tallinna ja Harjumaa ühtne piletisüsteem on juurutatud aastaks 2026. Maas x-tee, mis võimaldab ühildada reisiotsingu, piletitooted ja piletiostmise üheks tervikteenuseks, on analüüsitud ja prototüüp koostatud
22.	Ühenduvus	Võimaldame siseriiklikel laeva- ja rongiühendustel pikema pileti etteostuvõimaluse	REM, Transpordiamet	Ettevõtjad	Siseliinidel on võimalik pileteid ette osta minimaalselt pool aastat enne reisi toimumist
23.	Tootearendus	Töötame välja ja rakendame Eesti rattastrateegia 2040	KLIM, Transpordiamet, ettevõtjad		Rattaturismi marsruudid on tähistatud ja kaasajastatud. Inimeste teadlikkus rattaturismist on kasvanud. Ratta ja ühistranspordi kombineerimine on paranenud.
24.	Ühenduvus	Arendame nõudepõhiseid jm uuenduslikke transpordilahendusi turismiobjektideni jõudmiseks olemasolevatest transpordisõlmedest	Ettevõtjad	Kohalikud omavalitsused, DMOd	Aastal 2029 saab parimate praktikatena tutvustada 7 kestliku ja uuendusliku transpordilahendustega turismitoodet (iga DMO kohta üks)
25.	Ühenduvus	Viime läbi sotsiaalmajanduslikku mõjuanalüüsi parvlaevade tasu	REM		Parvlaevade üleveotasude mõju ettevõtlusele ja turismile on hinnatud ning see võimaldab

		mõju kohta muu hulgas ettevõtlusvabadusele ja turismile, et tagada tasude vastavus seadusele ning turuolukorrale			teha teadmispõhiseid otsuseid parvlaevatasude kehtestamise ja nende suuruse kohta.
26.	Tootearendus	Koostame ligipääsetavad vastavad turismimarsruudid ja teeme kättesaadavaks info selle kohta, missugused turismiteenused ja marsruudid on ligipääsetavad	DMOd, ettevõtjad	EIS	VisitEstonia andmebaasis jt infokanalites ning DMODE infokanalites on olemas info ligipääsetavate turismitoodete ja -marsruutide kohta
27.	Tootearendus	Tõstame teadlikkust ligipääsetava ja kaasava turismi arendamise majanduslikust potentsiaalist ja võimalustest	DMOd, ettevõtjate esindusorganisatsioonid	EIS, MKM	Korraldatud on vähemalt kaheksa seminari ligipääsetavuse teemadel

2.3 Tegevussammas nr 3: Mitmekülgne, külalishke ja elujõuline turism ka väljaspool tõmbekeskusi toetab kohaliku elu arengut, kaasates kohalikke kogukondi

Selleks, et turism oleks mitmekülgne, külalishke ja elujõuline ka väljaspool tõmbekeskusi ning toetaks ka kohaliku elu arengut, tuleb keskenduda välisturistide hajutamisele üle Eesti ja olulise mõjuga turismipotentsiaaliga piirkondade või turismitoodete arendamisele.⁸

Fookuses on kõrge lisandväärtusega turismitoodete ja -teenuste arendamine ning nende nähtavuse ja kättesaadavuse suurendamine digikanalite kaudu. Aastal 2029 on ööbimiste osakaal väljaspool Tallinna vähemalt 53%.

Kavandatud tegevused on suunatud regionaalse turismi arendamisele ja teadlikkuse tõstmisele turismist ja kohalike kaasamisele turismi arendamisse. Eesmärk on arendada eristuvaid sihtkohti, mis pakuvad aastaringset kvaliteetset ja kestlikke turismielamusi ning suurendavad piirkondlikku majanduslikku kasu.

Tegevuste tulemusel suureneb väljaspool Tallinna toimunud ööbimiste osakaal ning kasvab rahvusvaheliselt tunnustatud (nt Green Destination, EUROPARC, UNESCO biosfääri vm kvaliteedimärgisega tunnustatud) turismissihtkohtade arv:

	Selgitus	Pika vaate lähtetase 2023	Sihttase 2029	Pika vaate sihttase 2035
Ööbimiste osakaal väljaspool Tallinna (Statistikaamet)	Väljaspool Tallinna toimunud ööbimiste osakaal näitab kaudselt seda, kui palju jõuab turismi majanduslikust mõjust väljapoole Tallinna	52%	53%	55%
Rahvusvaheliselt tunnustatud turismissihtkohtade arv (kvaliteedimärgiste organisatsioonide tunnustused)		10	15	Kõik sihtkohad (kogu Eesti on kaetud)

⁸ Turismi pikk vaade 2025–2035, lisa 1 lk 18.

Kolmanda samba väljundeid toetavad tegevused:

Nr	Teema	Tegevus	Vastutajad	Kaasvastutaja/panustaja	Väljundmõõdik (31.12.2029 seisuga, kui ei ole teistmoodi öeldud)
28.	Ettevõtluskeskkond	Jätkame era- ja avaliku sektori koostööl põhinevate DMOde toetamist ja strateegilist koostööd, et suurendada piirkonna ettevõtete lisandväärtust, kuid seejuures liiguvad DMOd selgelt selles suunas, et suurendada eelarves omapanuse mahtu (st muutuvad riigi toetusest järjest vähem sõltuvaks)	MKM, EIS, DMOd		Tervikliku külastajakogemuse ja piirkondlike turismitoodete arendamise kaudu suureneb ettevõtjate lisandväärtus regiooni. Turismi otsene ja kaudne mõju lisandväärtusena aastal 2029 on 3,248 miljardit eurot
29.	Ettevõtluskeskkond	Juhime sihtkohti terviklikult, lähtudes Eesti turismi pika vaate põhimõtetest, piirkonna eripärast ja sõnumistrateegiast, ning teeme koostööl põhinevat kestlikku tootearendust ja turundust.	DMOd		Ööbimiste osakaal väljaspool Tallinna aastal 2029 on 53%
30.	Tootearendus, turundus	Arendame süsteemselt ettevõtlikkust, ettevõtlusteadlikkust, ärimudeleid, müügivõimekust ja külalislahkust,	ettevõtjad , erialaliidud	DMOd, Maakondlikud Arenduskeskused	Ööbimiste osakaal väljaspool Tallinna aastal 2029 on 53%

		põhifookusega väljapool Tallinna			
31.	Ettevõtluskeskkond	Tõstame teadlikkust turismi olulisusest ja laiemast mõjust. Räägime turismisektorist kui tulusast ja prestiižikast erialast ja ettevõtlusvaldkonnast, sh meedias ja sotsiaalmeedias	MKM	EIS, DMOd, ettevõtjate esindusorganisatsioonid, ettevõtjad	"Minu omavalitsus" küsimustikus on elanike rahulolu turismiga tõusnud. Täpsem sihttase määratakse pärast esimese mõõtmise tulemusi 2026. aastal
32.	Tootearendus	Jätkame süstemaatilist külastajate rahulolu analüüsimist ning viime leitud kitsaskohad praktiliste lahendusteni, mis tõstavad teenuse kvaliteeti ja kasutajakogemust	EIS, DMOd		Väliskülastajate rahulolu turismiteenustega Eestis kasvab, 73 % välisturistidest soovivad sõpradel külastada Eestit (EIS, väliskülastajate piiriuuring)

2.4 Tegevussammas nr 4: Turism on stabiilne ja tulus ettevõtlusvaldkond ning heade töötingimustega mainekas karjäärivõimalus töötajatele

Selleks, et turism oleks stabiilne ja tulus ettevõtlusvaldkond ning heade töötingimustega mainekas karjäärivõimalus töötajatele, tuleb arendada turismi koostöömudeleid ja võrgustikke, parandada tööturu töötingimusi ja suurendada tööandjate atraktiivsust, arendada turismiharidust ja oskusi jm.⁹

Fookuses on turismisektori vajadustele vastava hariduse ning lisandväärtust loovate praktiliste tulevikuoskuste arendamine, mis suurendavad sektori atraktiivsust tööandja ja investeerimiskeskonnana. Aastaks 2029 on lisandväärtus kasvanud 34 920 euronis hõivatud isiku kohta.

Hariduse ja oskuste arendamisel on oluline siduda turismi haridus ja töömaailm sujuvamaks tervikuks (panustada kutsesüsteemi ja kutsehariduse reformide edusse), seista turismivaldkonnaga seotud (rakendus)kõrghariduse arengu eest, asjakohaste täiend- ja ümberõppe programmide olemasolu, tunnustada turismiga seotud teadustööde häid tulemusi jm. Võimestava ettevõtluskeskkonna arendamisel tuleb tähelepanu pöörata muu hulgas ka varimajandusele. Turismisektori (majutus, toitlustus) maksukahju moodustab Eesti Maksu- ja Tolliameti hinnangul 3,5% kogu maksukahjust ning turismisektori peamised mured on seotud käibe varjamise, ümbrikupalgaga ja platvormidel teenitud tulu varjamisega. Turismisektori varimajanduse vähendamiseks on oluline liikuda suurema läbipaistvuse suunas, mida toetab ka sektori ettevõtete suurem digitaliseeritus, kaardimaksete maksimaalne võimaldamine, aga ka e-kviitungite, e-arvete ja masin-masin liideste kasutamine e-MTA-ga ja TÖR-i ja TSD-ga.

Tegevuskava tegevuste tulemusena kasvab turismiettevõtete lisandväärtus hõivatud isiku kohta. Samuti tõuseb turismiettevõtete puhaskasutamine, investeringud põhivaradesse (kokku kolme viimase aasta keskmisena), turismisektoris makstava keskmise palga kasvu suhe Eesti keskmisesse palka, hõivatute osakaal eri- ja kutsealase haridusega 20–34-aastaste inimeste hulgas (üks aasta pärast lõpetamist ja viis aastat pärast lõpetamist) ning turismiga seotud teadustööde arv:

	Sisu	Pika vaate lähtetase	Sihttase 2029	Pika vaate sihttase 2035
Majutuse, toitlustuse ja reisikorralduse ettevõtete keskmine lisandväärtus tööga hõivatud isiku kohta (Statistikaamet)	Näitab ettevõtete ja tööjõu tootlikkust	21 839 eurot tööga hõivatud isiku kohta	34 920 eurot tööga hõivatud isiku kohta	48 000 eurot tööga hõivatud isiku kohta

⁹ Turismi pikk vaade 2025–2035, lisa 1 lk 20-21.

Neljanda samba väljundeid toetavad tegevused:

Nr	Teema	Tegevus	Vastutaja	Kaasvastutaja/panustaja	Väljundmõõdik (31.12.2029 seisuga, kui ei ole teistmoodi öeldud)
33.	Ettevõtluskeskkond	Koostame lühiajaliste üüriteenuste uuringu tulemuste põhjal tegevuskava ja viime selle ellu	MKM	KLIM	On olemas ülevaade lühiajaliste üüriteenuste turust Eestis ja seiramise meetodika ning tehtud vastavad poliitikaotsused valdkonna arenguks. On tehtud otsused EL lühiajaliste üüriteenuste määruks nimetatud registreerimiskohustusega liitumise või mitteliitumise osas. Olemas on sisend elamupoliitika kujundamiseks
34.	Ettevõtluskeskkond	Jätkame turismisektoris halduskoormuse ja nõuete vähendamist. Selleks vaatame üle turismiseaduse nõuded ja vähendame nende mahtu ja järelevalve vajadust	MKM		Turismiseadusest on välja jäetud nõuded, mille järele ei ole tänaseks enam vajadust - nõuded turismiinfokeskustele, giidide regulatsioon – ning mille eesmärk on vähendada reguleeritust õigusloomes ja ka järelevalvet
35.	Ettevõtluskeskkond	Varimajanduse vähendamiseks turismisektoris: - koostame platvormimajanduse (majutusplatvormide kaudu osutatav lühiajalise üüri teenus) regulaarsed ülevaated ja avaldame need statistilisel kujul - seirame turismisektori maksukahjusid ja viime läbi kontrollitegevusi maksulaekumiste	EMTA		On olemas andmed turismisektori maksulaekumiste (sh platvormid) ja varimajanduse kohta. Toimub turismisektori varimajanduse regulaarne seire peamistes kitsaskohtades (käibe varjamine, ümbrikupalk, platvormitulu varjamine). Kontrollitegevuste ja tõhusate e-teenuste tulemusel on maksulaekumised suurenenud ja ettevõtluse läbipaistvus paranenud. Tööjõumaksudest kõrvale hoidumise

		suurendamiseks, sh eraldi tähelepanu pöörame hooajatöötajatele ja aktiivsematele turismipiirkondadele - ennetame ja juhime tähelepanu platvormitulu deklareerimata jätmisele			vähendamiseks on viidud läbi ümbrikupalga kampaaniad (peamiselt suunatud noortele ja hooajatöötajatele), teostatud paikvaatlusi ja registreerimise kontrollid. Lühiajalise üüri tulu deklareerimise tõhustamiseks on teostatud erinevaid ennetusele ja deklareerimata jäänud andmete vabatahtlikule parandusele suunatud tegevusi (sh märgukirjad, teavitused, nõuanded, juhised, äriühingutele sõnumid maksukäitumise hinnangutes jms)
36.	Ettevõtluskeskkond	Lepime osapooltega kokku, kas ja kuidas soodustame töökohapõhise õppe laiemat rakendamist turismisektoris, tihendades tööandjate ja haridusasutuste koostööd ning kohandades õppekavasid tööturu vajadustele vastavaks	MKM, ettevõtjate esindusorganisatsioonid		Osapoolte vahel on saavutatud kokkulepe töökohapõhise õppe soodustamise osas turismisektoris ning alustatud on selle rakendamist
37.	Ettevõtluskeskkond, ettevõtlus	Töötame välja ja rakendame meetmed turismisektori tööandjate atraktiivsuse suurendamiseks, stabiilsete ja pikaajaliste töösuhete loomiseks ning töötingimuste vastavusse viimiseks töötajate ootustega	ettevõtjate esindusorganisatsioonid, ettevõtjad	MKM toeks ettevõtluskeskkonna kujundamisel läbi töövaldkonna regulatsioonide	Majutuses ja toitlustuses makstav keskmine brutokuupalk võrreldes Eesti keskmise palgaga kasvab 2023. aasta 64%-lt 67%-ni 2029. aastal

38.	Ettevõtluskeskkond	Jätkame turismihariduse hetkeolukorra ja arengusuundade seiramist ning turismihariduse arendamiseks turismihariduse ümarlaua korraldamist vähemalt kord aastas	MKM, Kutsekoda		Turismihariduse hetkeolukord ja arengusuunad on seiratud, võimalikud lahendused turismihariduse ümarlauas arutatud ja vajadusel vastavad poliitikameetmed kujundatud. Turismisektori tööjõu ja oskuste vajaduste uuring on teostatud
39.	Ettevõtluskeskkond	Edendame turismivaldkonna teadus- ja arendustegevust ning tõstame selle nähtavust seire, sihipärase suunamise ja tunnustamise kaudu: töötame välja näitaja turismiga seotud teadustööde mahu hindamiseks; viime ellu turismiteemaliste teadustööde konkursi; seirame regulaarselt lõputöid ja teadusartikleid; pakume koostöös sektoriga teemasoovitusi üliõpilaste uurimistöödeks	MKM		Üliõpilaste teadustööde riiklikul konkursil on aastas tunnustatud vähemalt kolme turismivaldkonna bakalaureuse-, magistri- ja doktoritööd
40.	Ettevõtluskeskkond	Kaardistame ettevõtjate ja haridusasutuste koostöö senised tugevused ja kitsaskohad ning töötame välja süsteemse koostöö raamistiku, mis toetab tööandjate sisendi lõimimist haridusse, kujundab ettevõtlikkust ja tagab tööjõu järelkasvu kogu turismisektoris – ning mille alusel suunata	MKM		Süsteemse koostöö raamistik on koostatud ja tegutsetakse selle alusel

		praktilist koostööd turismihariduse arendamisel			
41.	Ettevõtluskeskkond	Selgitame välja, milliseid võimalusi on vaja turismihariduse omandamiseks või praktika läbimiseks rahvusvahelisel tasandil ja kes ja mida saab teha selleks, et need võimalused tekiksid ja Eesti noored pääseksid tipptasemel haridusele	MKM, ettevõtjate esindusorganisatsioonid		Rahvusvahelise turismihariduse ja praktikavõimaluste analüüs on valminud (2026) ning selle põhjal käivitatud koostööpõhised pilootprojektid, millesse on kaasatud vähemalt viis Eesti õppeasutust
42.	Ettevõtluskeskkond	Viime turismiseadusse sisse EL pakettreisidirektiivi muudatustest tulenevad nõuded ja tõhustame tagatissüsteemi	MKM	JDM	EL pakettreisidirektiivi muutmise direktiivis (EL-is menetluses 2025) kehtestatud nõuded pakettreisijate kaitseks on turismiseadusesse üle võetud. Analüüsitud on tagatiste uuringus (2024) esitatud tagatissüsteemi tõhustamise ettepanekuid (sh tagatiste n-ö teise kaitseliini ehk reservi loomist reisijate paremaks kaitseks, miinimumtagatise määrade ajakohastamist) ja võimalikud lahendused osapooltega läbi arutatud

43.	Ettevõtluskeskkond	Jätkame turismiettevõtjate aruandluse lihtsustamiseks andmepõhise aruandluse lahenduste kasutuselevõtmise soodustamisega, eesmärgiga tagada ressursisäästu kõigile osapooltele ja vähendada ettevõtjatele langevat halduskoormust. Reaalajamajanduse võimaluste arendamine majutusstatistika ja reisiettevõtjate aruandluse esitamise osas	MKM	TTJA, Statistikaamet, PPA, ettevõtjad ja ettevõtjate esindusorganisatsioonid	Majutustaksonoomia on ellu rakendatud ja vajadusel edasiarendatud, sh ettevõtjatel on võimekus andmeid reaalajamajanduse lahenduste baasil edastada nii Statistikaametile kui PPA-le, samuti on Statistikaametis tõusnud võimekus andmete töötlemisel ja kiiremal avaldamisel. Uusi andmepõhiseid aruandluse võimalusi turismisektoris (nt reisiettevõtjad) on analüüsitud. Riigi poolt on andmepõhise aruandluse arendusi soodustatud. Samu andmeid küsitakse ettevõtjalt vaid korra (<i>once-only</i>)
44.	Ettevõtluskeskkond	Koostöös osapooltega töötame välja lahenduse, kuidas parandada majutusasutuste poolt kogutavate reisieesmärgi andmete täpsust, et äriturismi osakaal kajastuks usaldusväärsemalt turismistatistikas	MKM	EIS, Statistikaamet, ettevõtjate esindusorganisatsioonid, ettevõtjad	Võrdlusanalüüsis tuvastatud erinevus ärireisi kajastamise osas enne ja pärast muudatust

45.	Ettevõtluskeskkond	Arendame ja digitaliseerime TTJA järelevalveteenuseid	TTJA		Nutikad järelevalvetööriistad TTJA-le reisiettevõtjate järelevalveks (tagatise piisavuse kontrollid, riskiproгноoside koostamine jne) arendatud. TTJA finantskontrollide tegemise võimekust on tõstetud, sh analüüsitud on võimalust tagatise piisavuse kontrollide tegemise sisseostmist kolmandatelt osapooltelt ning võtta kasutusele majandusaasta aruannete automatiseeritud kontroll. Reisiettevõtja maksuvõla automatiseeritud päring MTA-st tehtud. Regulaarsed kohtumised suuremate reisikorraldajatega aktuaalsete teemade aruteluks toimunud
46.	Ettevõtluskeskkond	Arendame MTR (Tarvik) teenuseid, suurendamaks kasutajamugavust nii reisiettevõtjale kui reisijale, samuti muutmaks TTJA teenuseid efektiivsemaks	TTJA		Reisiettevõtja majandustegevusteadete esitamine ning päringute tegemine ja statistika saamine registrist uuel platvormil (Tarvik) on mugav ja lihtne. TTJA-le aruandluse ja tagatisdokumentide esitamine on ettevõtjale mugav ja lihtne ning efektiivistamise huvides toimub see vaid elektrooniliselt. Lisaks täiendatakse Tarviku funktsionaalsust, võimaldamaks reisiettevõtja maksejõuetuse olukorras reisijate esitatud nõudeid ühtses elektroonses keskkonnas vastu võtta ja menetleda. TTJA veebis on olemas reisiettevõtjale

					tagatise arvutamise tööriist ja juhendid nõuete selgitamiseks ning täitmiseks
47.	Ettevõtluskeskkond	Tõstame ettevõtjate ja tarbijate teadlikkust nende õigustest ja kohustustest, nõustame ettevõtjaid nõuete täitmisel	Ministeeriumid, TTJA, ettevõtjate esindusorganisatsioonid	EIS	Ettevõtjatele suunatud juhiste/juhendite värskendamine. Artiklid ja uudiskirjad, koolitused (nt TTJA Suuna-näitaja). Oluliste turismisektorit mõjutavate regulatsioonide (sh ligipääsetavuse, roheväidete ja tarbijate võimestamise direktiivide) info on turismiettevõtjatele neid puudutavas osas antud. Teadlikkuse suurendamise tegevused reisijate/tarbijate suunal (sh käitumisjuhised reisieetvõtja maksejõuetuse olukorras TTJA veebis)

2.5 Tegevussammas nr 5: Nutikas, uuenduslik ja kestlik turismisektor

Selleks, et Eesti turismisektor tegutseks nutikalt, uuenduslikult ja kestlikult oleme kavandanud tegevused, mis on suunatud:

- **turismisektori andme- ja digivõimekuse arendamisele**, sh *online*-broneerimise ja müügikanalite kasutamise ning sektorite ülese innovatsioonialase koostöö kasvule;
- **turismisektori keskkonnajalajälje vähendamisele**, sh keskkonnajuhtimissüsteeme, kestlikkuse sertifikaate ja märgiseid omavate ettevõtjate arvu kasvule;
- **kestlikkuse lõimimisele avaliku sektori protsessidesse** – nt ürituste korraldamisel ning toitlustus- ja majutusteenuste hangetes.

Kestlikkuse puhul on oluline teadlikkuse tõstmine kestlikust turismist ja rahvusvahelistest kestlikkuse märgistest, mida saab teha selle kaudu, et kestlikkus on läbiv teema kõikides koolitustes, aga ka läbi roheprogrammide. Oluline on toetada kestlike põhimõtete lõimimist tegevusprotsessidesse, tunnustada kestlikult tegutsevaid ettevõtteid ning luua võimalusi kogemuste vahetamiseks. Panustame ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamisse:

Fookuses on sektoriülene koostöö ning nutikate tehnoloogiate, tehisintellekti ja reaalamajanduse lahenduste integreerimine tootlikkuse suurendamiseks ja külastajakogemuse parendamiseks. Investeeringud immateriaalsetesse põhivaradesse kahekordistuvad.

Tegevuste tulemusena peaks kasvama *online*-broneeritavate teenuste osakaal ning suurenema majutuse, toitlustuse ja reisikorralduse ettevõtjate investeeringud pikaajalistesse immateriaalsetesse väärtustesse (nt tarkvara, litsentsid ja kaubamärgid):

	Selgitus	Pika vaate lähtetase 2023	Sihttase 2029	Pikavaate sihttase 2035
VisitEstonia andmebaasis reaalajas <i>online</i> -broneeritavate teenuste osakaal (EIS)	Näitab turismiettevõtjate digivõimekust. Mõõdik täpsustatud 2025. a.	37% (2025. aastal)	65%	75%
Eesti turismisektori süsinikujalajalg	Euroopa Turismiorganisatsioon on hankimas turismisektori süsinikusisalduse mõõtmist, kus	Selgumisel	Selgumisel	Selgumisel

(Euroopa Turismiorganisatsioon, inglise keeles <i>European Travel Commission</i> – ETC)	kasutataks ühtseid kriteeriume ning riikide tulemused oleksid võrreldavad. Eesti liitub Euroopa Turismiorganisatsiooni initsiatiiviga			
Investeeringud immateriaalsetesse põhivaradesse, viimase viie aasta keskmine (majutuse, toitlustuse ja reisikorralduse ettevõtjad kokku) (Statistikaamet)	Näitab, kui palju majutuse, toitlustuse ja reisikorralduse ettevõtjad paigutavad pikaajalistesse immateriaalsesse väärtustesse (nt tarkvara, litsentsid ja kaubamärgid), et tõsta oma konkurentsivõimet. Eesti turismi pika vaate kinnitamise ajaks oli see mõõdik „Innovatsioonialane koostöö teiste sektoritega“ sisustamata. Vastavate andmete puudumise tõttu keskendutakse antud strateegias investeeringutele immateriaalsetesse põhivaradesse	1,3 mln eurot	1,9 mln eurot	2,5 mln eurot

Viienda samba väljundeid toetavad tegevused:

Nr	Teema	Tegevus	Vastutajad	Kaasvastutaja/panustaja	Väljundmõõdik (31.12.2029 seisuga, kui ei ole teistmoodi öeldud)
48.	Ettevõtluskeskkond	Toetame innovatsiooni turismisektoris nutikate ja tehisintellektil põhinevate lahenduste piloteerimise, teadus- ja arendusasutustega tehtava koostöö ning uute tehnoloogiate ja avaandmete rakendamist toetavate tegevuste kaudu	EIS	MKM	Koostöös turismi teadus- ja arendusasutustega on käivitatud vähemalt neli projekti (üks projekt aastas), esimene projekt 2026. a lõpuks
49.	Tootearendus	Jätkame turismisektori tööprotsesside digitaliseerimise ja automatiseerimise toetamist – toetame tarkvaradega liitumist, liidestamist ja juurutamist, teenuste <i>online</i> -broneeritavust, tõstame teadlikkust digitaliseerimisest nõustamise ja mentorteenuste abil	EIS	DMod, ettevõtjad, MKM	VisitEstonia andmebaasis reaalajas <i>online</i> - broneeritavate teenuste osakaal 65%
50.	Ettevõtluskeskkond	Tagame turismistatistika satelliitkonto regulaarse koostamise, leides selleks sobiva rahastus- ja koostöömudeli	MKM	Statistikaamet, RAM, EIS	Alates 2027. a avaldab Statistikaamet iga-aastaselt turismi satelliitkonto põhinäitajad (mh turismimajanduse osakaal Eesti majanduses ja tööhõives ning turismi lisandväärtuse andmed) võrreldes varasema praktikaga lühema viitajaga
51.	Ettevõtluskeskkond	Arendame välja Eesti turismiandmeruumi, mis	MKM	Statistikaamet, EIS	Eesti turismiandmeruum on loodud

		koondab ja ühendab turismiökosüsteemi andmed sh külastajate liikumismustrite andmed, et võimaldada andmepõhist otsustamist ja innovatsiooni			
52.	Ettevõtluskeskkond	Võtame kasutusele AI-põhised analüütika- ja prognoosimudelid, mis võimaldavad paremat planeerimist, ressursside jaotamist, turundusotsuste tegemist	EIS	MKM	Kasutusele on võetud AI-põhine analüütika ja prognoosimudelid ressursiplaneerimises ja turunduses
53.	Tootearendus	Leiame lahendused, kuidas jõuda lühikese/toimiva toidu tarneahelani	Ettevõtjad, ettevõtjate esindusorganisatsioonid, kohalikud omavalitsused, REM		Koostöö muu hulgas lühikese/toimiva toidu tarneahela loomise nimel on käimas
54.	Tootearendus	Jätkame ettevõtjate ja sihtkohtade toetamist kestlikkuse märgiste taotlemisel ja keskkonnajuhtimisprogrammi dega liitumisel	EIS, KLIM, Keskkonnainvesteeringute Keskus, Keskkonnaagentuur	DMOd	Eestis on 100 kestlikkuse märgist omavat või keskkonnajuhtimissüsteemi rakendavat turismiettevõtet ja 15 sihtkohta
55.	Ettevõtluskeskkond	Toetame teenussektori energiatõhususe tõstmist	KLIM		Majutus- ja toitlustussektorile on rakendatud toetust summas 5 miljonit eurot

56.	Ettevõtluskeskkond	Kohandame süsiniku- ja keskkonnajalajälje arvutamise mudelid turismisektorile ning soodustame nende kasutuselevõttu	Ettevõtjate esindusorganisatsioonid, DMOd, KLIM	EIS	Vähemalt 130 turismiettevõtet arvutab oma keskkonna- ja süsinikujalajälge
57.	Ettevõtluskeskkond	Hakkame seirama turismiobjektide külastatavust ja rakendame külastajate haldamise ja hajutamise meetodeid ja vajadusel määrame taluvuslaved loodus- ja kultuuripärandi säilitamiseks, korraldame turismi rahvusparkides	Turismiobjektide haldajad (ettevõtjad, RMK jt)	DMOd	Andmed objektide külastatavuse kohta on olemas ja nende põhjal on võimalik teha otsuseid loodus- ja kultuuripärandi säilimise või rahvusparkides turismikorralduse vajaduse osas

3 Tegevuste elluviimine ja tulemuste seiramine

Tegevuskava elluviimise eest vastutab MKM ja üks peamine tegevuste elluviija on Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus. Lisaks viivad tegevused ellu ka teised riigiasutused, ettevõtjad, erialaliidud ja muud organisatsioonid.

Tulemuste saavutamist seirab MKMi juurde loodud turisminõukoda turismi eest vastutava ministri juhtimisel. Nõukotta on kaasatud turismisektori ja seotud valdkondade esindajad. Nende ülesanne on jälgida tegevuskava elluviimist ning reageerida vajadusel kiiresti muutustele.

Tegevuskava edukaks elluviimiseks toimib koostöö neljal tasandil:

1. **Turismiökosüsteemi koostöövõrgustik** ettevõtete, erialaliitude, vedajate, Eestisse saabumise väravate (lennujaamad, bussi- ja raudteejaamad, sadamad) jt võtmepartneritega. Turismitegevuskava keskmes on turismiettevõtja, kes teenust osutab ning kelle heaks ja arenguks tegevusi ellu viiakse.
2. **Sihtkohad ja DMOd** – piirkondlikud arendusorganisatsioonid lähtuvad külastajatekonnast ja juhivad oma piirkonna turismi arengut. Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus tegutseb üle-eestilise DMO-na ja koordineerib turismiökosüsteemi arendus- ning välisturundustegevusi.
3. **Rahvusvaheline koostöö** – tegevuskava elluviimiseks tehakse turismialast koostööd erinevate riikidega, jagatakse parimaid praktikaid ning osaletakse erinevate rahvusvaheliste organisatsioonide töös. Nt MKM osaleb Balti turismikomitees, Läänemere Strateegia (EUSBR) turismi poliitikavaldkonna töös, OECD turismikomitee töös ja vastavalt vajadusele muudes rahvusvahelistes koostööformaatides ja projektides ning EIS osaleb Euroopa riiklike turismiameteid ühendavas Euroopa Turismikomisjoni (*European Travel Commission*) töörühmades.
4. **Riigisisised partnerid** – MKM koordineerib koostööd turismivaldkonnaga seotud ministeeriumide ja asutustega.

4 Eelarve prognoos

Tegevuskava perioodiks ei ole MKM-i eelarvesse ette nähtud täiendavaid vahendeid, st eelarvet ei suurendata (v.a liinifondi maht). Tegevuste elluviimine eeldab ka teiste ministeeriumide ja turismiosapoolte panust, kuid nende täpsemad kulud ja võimalikud vahendid ei ole MKM-ile teada. MKM-i vastutusvaldkonda jäävad (sh MKM-i allasutuste) tegevused kaetakse nii riigieelarve kui ka EL struktuurivahenditest.

Hinnanguline jaotus, kui palju MKM tegevuskava perioodil tootearenduse tegevustele, turundusele ning ühenduvuse ja ettevõtluskeskkonna arendamisele suunab:

Tegevuse liik	2026	2027	2028	2029
Tootearenduse toetamine (nt tarkvaradega liitumise toetus, erinevad teadlikkuse ja kompetentside tõstmise tegevused, nt kestlikkuse ja digitaliseerimise teemadel, andmed uuringud ja analüüsid)	5 763 912	5 683 912	5 153 912	5 153 912
Turundustegevused (nt rahvusvaheliste konvertside toetus, B2B ja B2C turundustegevused)	9 239 347	9 193 585	10 293 585	10 653 309
Ühenduvuste arendamine (liinifond ja turismiinfosüsteem)	2 050 000	2 050 000	1 950 000	1 850 000
Ettevõtluskeskkonna arendamine (DMOde ja EKB sihtfinantseeringud, EIS-i, MKM-i ja TTJA turismi ettevõtluskeskkonna arendamise tegevused)	2 620 867	2 603 653	2 603 723	2 603 723
Kokku	19 674 126	19 531 150	20 001 220	20 260 944

5 Kaasamine ja edasine protsess

Tegevuskava koostas MKM, lähtudes Eesti turismi pikast vaatest ning kogudes sellele sisendit erinevatelt asutustelt ja organisatsioonidelt. Põhiline sisendi andja oli Ettevõtluse- ja Innovatsiooni Sihtasutus. Sisendi kogumiseks korraldati 2025. aasta esimeses pooles koostöös Ettevõtluse- ja Innovatsiooni Sihtasutusega kohtumisi digitaliseerimise, toiduturismi ning loodusturismi teemadel, kuhu olid kaasatud: Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit, Visit Tallinn DMO, Fotografiska, Tartu linnavalitsus; Hedon Spa, Barbarea (ja Karjase sai ning bar Rara esindaja), Eesti Peakokkade Ühendus, Pärnu DMO, Lahepere Villa, Eesti Loodusturismi Ühendus, Sea Kayaking Estonia OÜ, City Bike OÜ, Visit Lahemaa, Liina Steinberg (giid ja fotograaf), Natoures OÜ, Seiklusfirma 360 KRAADI, Reimann Retked OÜ. Lisaks esitas kirjalikud ettepanekud Eesti Suuratraktsioonide Liit MTÜ. Kohtumistel ja/või kirjalikult koguti sisendit järgmistelt asutustelt ja organisatsioonidelt: Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, Maksu- ja Tolliamet, Statistikaamet, Transpordiamet, Kutsekoda, Tallinna Lennujaam, DMOd. Kirjalikku sisendit saadi ka Haridus- ja Teadusministeeriumilt, Kultuuriministeeriumilt, Kliimaministeeriumilt, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumilt ning Justiits- ja Digiministeeriumilt.

Mais tutvustati tegevuskava tööversiooni ka turisminõukojale, kuhu kuuluvad lisaks MKMi esindajatele MTÜ Eesti Konverentsibüroo, Eesti Turismi- ja Reisifirmade Liit, MTÜ Eesti Hotellide ja Restoranide Liit, Eesti Külalislahkuse klaster, Estravel Group AS, MTÜ Eesti Spaaliit, MTÜ Eesti Maaturism, Tallinna linnavalitsus, DMOd (Tallinn, Pärnu, Harju-, Rapla-, Läänemaa, Lõuna-Eesti, Kesk-Eesti, Saarte ja Virumaa DMO), AS Tallinna Lennujaam, AS Tallinna Sadam, AS Tallink Grupp, Kultuuriministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium, Kliimaministeerium ning Ettevõtluse- ja Innovatsiooni Sihtasutus. Turisminõukoja koosolekul osalejad kommenteerisid tegevuskava kohapeal ning osad edastasid oma kommentaarid ja ettepanekud hiljem kirjalikult.

MKM analüüsis saadud sisendit ning valis selle tegevuskava perioodi jaoks need tegevused, millest on kõige asjakohasem ja realistlikum alustada ning mille mõju on võimalikult suur, st mis viivad turismi pika vaate eesmärgi saavutamiseni.

Valminud tegevuskava eelnõu saadetakse avalikule tagasisidestamisele läbi eelnõude infosüsteemi Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile, Kultuuriministeeriumile, Kliimaministeeriumile, Välisministeeriumile, Siseministeeriumile, Justiits- ja Digiministeeriumile, Haridus- ja Teadusministeeriumile, Rahandusministeeriumile, Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile, Politsei- ja Piirivalveametile, Maksu- ja Tolliametile, Riigimetsa Majandamise Keskusele, Statistikaametile, Keskkonnainvesteeringute Keskusele, AS-le Tallinna Lennujaam, Transpordiametile, Riigikantseleile, turismi sihtkoha juhtimisorganisatsioonidele (DMOdele), Eesti Linnade ja Valdade Liidule, Eesti Turismi- ja Reisifirmade Liidule, MTÜ-le Maakondlikud Arenduskeskused, Eesti Hotellide ja Restoranide Liidule, Eesti Konverentsibüroole, MTÜ-le Eesti Maaturism, Eesti Spaaliidule, Eesti Loodusturismi Ühingule, Eesti Peakokkade Ühendusele, Eesti Sommeljeede Assotsiatsioonile, Eesti Giidide Liidule, Kutsekojale ning Eesti Suuratraktsioonide Liit MTÜ-le.

Pärast tagasiside läbitöötamist ja võimalusel arvesse võtmist ning tegevuskava täiendamist, kinnitab minister tegevuskava oma käskkirjaga.